

ARPA architecten bv ovv bvba

Architecten Arnold Duiverman & Dirk Gijsemans

Vrijheidslaan 15 – 9000 Gent

Tel: 09-233 70 79

Fax: 09-233 88 71

Email: info@arpa.be

Bouwheer

Tel:

Fax:

Gsm:

Email:

Werf**Algemeen verwijzingsbestek**

Deel:	0	Aanneming / Werf

Deel 0 - AANNEMING / WERF

01 AANNEMINGSMODALITEITEN

01.00 aannemingsmodaliteiten - algemeen

Algemeen

De algemene en bijzondere voorschriften opgenomen in onderhavig hoofdstuk vormen een toelichting en/of aanvulling bij de bepalingen, zoals opgenomen in het tweede deel van het bijzonder bestek VM/B'97 en de wettelijke bepalingen en Koninklijke Besluiten betreffende overheidsopdrachten, opdrachten voor aannemingen van werken, leveringen en diensten. Aan alle hieraan verbonden verplichtingen en aansprakelijkheden wordt door onderhavige richtlijnen geenszins afbreuk gedaan.

01.01 algemeen - voorafgaandelijk plaatsbezoek PM

Algemeen

Door het feit dat hij zijn offerte indient, erkent de inschrijver dat hij ter plaatse is geweest en zich op de hoogte heeft gesteld van de bestaande toestand van de bouwplaats, de ligging, de omgeving en de toegangswegen. De inschrijver wordt diensgevolge geacht zich volledig rekenschap te hebben gegeven van de omvang der aanneming en de moeilijkheidsgraad van de uit te voeren werken, m.b.t. :

- de algemene coördinatie van de werken;
- de inrichting van de bouwplaats;
- de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen op de werf;
- de mogelijkheden tot de aanvoer en het stockeren van bouwmaterialen;
- het plaatsen van stellingen;
- de eventuele voorafgaande slopingswerken;
- de nodige schorings- en beschermingswerken;
- de gebeurlijke aanbouw tegen en de bijhorende afwerkingen van scheidingsmuren of bestaande constructies, ...

01.02 algemeen – aansprakelijkheden PM

Algemeen

De aannemer is verantwoordelijk voor iedere schade die hij tijdens of door zijn werken zou toebrengen hetzij aan gebouwen, meubileringen, beplantingen, wegenis, enz., hetzij aan derden zowel aan hun persoon als aan hun goederen.

01.03 algemeen - volledigheid van inschrijving PM

Algemeen

AANNEMINGSPRIJS

De opsomming van de prestaties in de verschillende documenten, omschrijving in onderhavige technisch bestek en/of het bijzonder bestek, moet als niet beperkend worden beschouwd. De aannemer is er bij zijn inschrijving toe gehouden, in het kader van zijn forfaitaire prijs alle prestaties te leveren die behoren tot en/of in verband staan met de volledige en onberispelijke voltooiing der werken, die in het aannemingsdossier voorzien zijn.

Bijkomende leveringen en prestaties die alsdusdanig niet expliciet zouden beschreven in het bijzonder bestek, detailplannen of uitvoeringsschema's, maar onontbeerlijk zijn voor een volledige en vakkundige uitvoering van de werken of technische installaties maken integraal deel uit van de overeenkomst en worden verondersteld te zijn opgenomen in de prijsbieding.

Eventuele leemtes of opmerkingen moeten gemeld worden bij de inschrijving. Zo niet worden deze verondersteld te zijn inbegrepen in de offerte.

De aannemer kan zich niet beroepen op onderschatting of misvatting van de beschreven werken om afwijkingen van het aannemingscontract te bedingen.

De inschrijver voorziet in zijn prijs alle noodzakelijke maatregelen om in functie van de lokale omstandigheden de werken tot een goed eind te brengen en is daartoe gehouden zich te vergewissen van de toestand ter plaatse. Geen enkel supplement voor onvoorziene omstandigheden zal uit dien hoofde mogen verrekend worden.

Nutsvoorzieningen worden niet ter beschikking gesteld door de Bouwheer, tenzij uitdrukkelijk schriftelijk overeengekomen en zijn ten laste van de aannemer volgens de geldende voorschriften en worden verrekend over de betreffende posten.

VERREKENINGEN

Alle hoeveelheden vermeld op de samenvattende opmeting zijn forfaitair, behalve de hoeveelheden die volgens de documenten tegen prijslijst worden uitgevoerd en die worden voorafgegaan of gevolgd door de vermelding "VH" Vermoedelijke Hoeveelheid".

Iedere wijziging, toevoeging of weglating van werken op verzoek van de Bouwheer zal het voorwerp uitmaken van een verrekening-aanhangsel. Een onderscheid wordt gemaakt tussen volgende soorten verrekeningen :

- Verrekeningen tengevolge van Vermoedelijke Hoeveelheden - VA1
- Enkel die werken en artikels die uitdrukkelijk als vermoedelijke hoeveelheid zijn opgenomen in het bestek komen in aanmerking. Overschrijdingen van vermoedelijke hoeveelheden moeten voorafgaandelijk aangevraagd worden aan de opdrachtgever. Zij zullen na de uitvoering verrekend worden op basis van de opgegeven eenheidsprijzen. De aannemer is er toe gehouden om alle nuttige bewijzen voor te leggen om de juiste hoeveelheid te bepalen. De opmeting zal gebeuren op het ogenblik dat ze best controleerbaar zijn. Dit zal gebeuren op initiatief van de aannemer.
- Verrekeningen tengevolge van wijzigingen tijdens de uitvoering van de werken - VA2
- Iedere wijziging, toevoeging of weglating van werken dient in principe te worden vermeden. Indien toch noodzakelijk zijn zij het voorwerp van een verrekening-aanhangsel. Ze worden opgesteld voor de uitvoering der werken en onder opschortende voorwaarde van goedkeuring door de opdrachtgever.

01.04 algemeen – verwijzingsbestek PM

Algemeen

Door het feit van zijn inschrijving erkent de aannemer kennis te hebben genomen van de B 2001 en alle hierin vervatte 'algemene' bepalingen, met betrekking tot de in het bijzonder bestek en/of het aannemingsdossier opgenomen uitvoeringsposten. Het bijzonder bestek volgt de basisstructuur van de B 2001, en vormt een aanvulling hierop, waarin de respectievelijk weerhouden en/of bijkomend opgenomen artikels evenwel kunnen worden verduidelijkt, m.b.t. tot concrete materiaalkeuzes, specificaties en eventuele optionele toebehoren, bijzondere prestatiecriteria en aanvullende uitvoeringsvoorschriften.

01.05 algemeen – referentienormen PM

REFERENTIENORMEN & DOCUMENTEN

Voor alle in deze bouwtechnische beschrijving en aanbestedingsdocumenten vermelde normen is de aannemer onderworpen aan de bepalingen en voorwaarden van de Belgische normen (NBN, NBN EN en NBN EN ISO en hun addenda) die drie maand voor de aanbestedingsdatum door het BIN (Belgisch Instituut voor Normalisatie) werden gehomologeerd of geregistreerd (<http://www.bin.be>). Als algemene regel voor goed vakmanschap, worden bovendien de meest recente afleveringen van STS en/of Technische Voorlichtingen (TV), zoals uitgegeven door het WTCB (<http://www.wtcb.be>) in aanmerking genomen.

PRESTATIEVOORSCHRIFTEN

Onverminderd de technische bepalingen in onderhavig en/of het bijzonder bestek, is de aannemer ertoe gehouden te voldoen aan alle wettelijke bepalingen, inzake brandveiligheid,

algemene veiligheidsvoorschriften, thermische en akoestische minimum eisen,... Bij vaststelling van gebeurlijke tegenstrijdigheden in het bijzonder bestek zal de aannemer de architect hiervan onmiddellijk in kennis stellen, zodat aangepaste maatregelen kunnen genomen worden.

01.06 algemeen – verzekering alle bouwplaatsrisico's (ABR-polis) TP sog

Omschrijving

De aannemer zal een Polis "Alle Bouwplaats Risico's" afsluiten bij een erkende verzekeringsmaatschappij met volgende kenmerken:

- de polis verzekert de beschadigingen en verliezen van het op te richten gebouw, en schade aan derden van alle betrokken partijen (architecten, ingenieurs, aannemers, nevenaannemers en onderaannemers)
- voor een bedrag van minimaal € 400.000,- (max. 12,5 Mio) en dit tijdens de bouwperiode + onderhoudsperiode.

Meting

Totale Prijs (TP)

Som over Geheel (Sog)

01.07 algemeen – verzekering decennaal TP sog

Omschrijving

Verzekert de tienjarige aansprakelijkheid, van alle betrokken partijen (bouwheer, architecten, ingenieurs, aannemers, neven- en onderaannemers) / de bouwheer voor een bedrag van: € ..., -

(ofwel):

- de volledige waarde :
  - ⇒ ruwbouw
  - ⇒ technieken
  - ⇒ afwerking
- een externe funderingscontrole is inbegrepen in de verzekeringspremie

(ofwel):

- de gesloten ruwbouw
- een externe funderingscontrole is inbegrepen in de verzekeringspremie

Meting

Totale Prijs (TP)

Som over Geheel (Sog)

01.08 algemeen – onderaanneming (PM)

Algemeen

Niettegenstaande de aanbestedende overheid geen contractuele band heeft met de onderaannemers, eist zij van de hoofdaannemer dat de onderaannemers waarmee wordt gewerkt voldoen aan de wetgeving houdende de regeling van de registratie en erkenning van aannemers, dit in verhouding tot het deel van de opdracht dat zij zullen uitvoeren. Het bijzonder bestek kan dienaangaande steeds bijkomende eisen opleggen inzake onderaannemers (zoals habilitatie, erkenningen m.b.t. gevaarlijke stoffen, e.d.) Er wordt bovendien verondersteld dat de aannemer en alle onderaannemers die voor hem werken, kennis genomen hebben van de lastenboeken en plannen, aangevuld met de geldende bepalingen van het Bouwtechnisch verwijsbestek B 2005.

01.10 studie / stabiliteit - algemeen

01.11 studie / stabiliteit – grondonderzoek PM

Zie hoofdstuk 10 - grondwerken onderbouw

01.12 studie / stabiliteit – betonconstructies PM

Zie hoofdstuk 26 - structurelementen beton
Zie hoofdstuk 28 - draagvloeren gewapend beton

01.13 studie / stabiliteit – staalconstructies PM

Zie hoofdstuk 27 - structurelementen staal

01.14 studie / stabiliteit – houtconstructies PM

Zie hoofdstuk 29 - structurelementen hout

01.20 studie / technieken - algemeen

01.21 studie / technieken - sanitaire installatie PM

Zie hoofdstuk 60 - sanitair / leidingnet

01.22 studie / technieken - centrale verwarming PM

Zie hoofdstuk 64 - centrale verwarming

01.23 studie / technieken - ventilatie & klimatisatie PM

Zie hoofdstuk 68 - ventilatie & klimatisatie

01.24 studie / technieken - elektrische installatie PM

Zie hoofdstuk 70 - elektriciteit / binnennet

01.25 studie / technieken - telecom & domotica PM

Zie hoofdstuk 74 - telecom & domotica

01.26 studie / technieken – liftinstallatie PM

Zie hoofdstuk 76 - elektromechanica / liften

01.27. studies / technieken - elektrische installaties

Algemeen

Zie hoofdstuk 70 - elektriciteit / binnennet

01.28. studies / technieken - telecom & domotica

Algemeen

Zie hoofdstuk 74 - telecom & domotica

01.29. studies / technieken - liftinstallaties

Algemeen

Zie hoofdstuk 76 - elektromechanica / liften

01.30 plaatsbeschrijving - algemeen

Omschrijving

De aannemer is er toe gehouden uiterlijk 10 dagen voor de aanvangsdatum der werken een tegensprekelijke plaatsbeschrijving op te stellen. Indien de aannemer nalaat een plaatsbeschrijving te laten opstellen en/of door de tegenpartij voor akkoord te laten ondertekenen draagt hij hiervoor alle verantwoordelijkheid. Deze plaatsbeschrijving zal o.a. dienen als basis voor een gebeurlijke ABR-polis of bij discussies omtrent aangerichte schade.

De plaatsbeschrijvingen omvatten een volledige en nauwkeurige weergave van de toestand waarin eigendommen, zowel roerend als onroerend, zich bevinden op het ogenblik van het onderzoek. De betrokken eigendommen betreffen alle, zelfs niet aanpalende, eigendommen en openbaar domeinen (toegangszone tot de werf, voetpaden, ...) , die op een of andere wijze nadelige invloeden zouden kunnen ondergaan door de uitvoering der werken, de toepassing van bepaalde technieken en/of alle daarmee verband houdende activiteiten (paalfunderingen, verlaging grondwaterstand, ...).

Meting

aard van de overeenkomst : [Totale Prijs \(TP\)](#).

Uitvoering

De tegensprekelijke plaatsbeschrijvingen en de vergelijkende beschrijvingen worden opgemaakt door een beëdigd onafhankelijk expert, aangesteld door de aannemer.

Hij zal minstens veertien dagen op voorhand, bij middel van een aangetekend schrijven, de eigenaar(s) van de te bezoeken panden de dag en het uur mededelen, bepaald voor bedoelde formaliteiten, hierbij zal hij hen tevens verzoeken zich eventueel te laten bijstaan door een raadsman of deskundige teneinde het tegensprekelijk karakter van de vaststellingen te verzekeren; tegelijkertijd wordt hiervan een kopie gestuurd naar de bouwheer (of zijn afgevaardigde) en de architect.

Voor de aanvang der werken wordt een kopie van de door alle betrokken partijen ondertekende plaatsbeschrijving(-en), aan alle betrokken partijen en de bouwheer overhandigd.

Bij het einde van de werken wordt een tegensprekelijke staat van vergelijking opgemaakt met de vaststelling van de mogelijke schade ten opzichte van de toestand vermeld in de plaatsbeschrijvingen bij de aanvang van de werken. De aannemer dient de vastgestelde beschadigingen te herstellen of de schade te vergoeden.

Voor de voorlopige oplevering overhandigt hij de opdrachtgever de schriftelijke verklaringen van de betrokken eigenaars dat ze ofwel geen schade hebben geleden ofwel dat de schade werd hersteld en/of vergoed.

De plaatsbeschrijving zal bestaan uit:

- ⇒ - Een nauwkeurige tekstuele beschrijving;
- ⇒ - Een visualisering van de bestaande situatie d.m.v. (digitale) foto's of video.

Het eindrapport beslaat een geschreven tekst met vermelding van de wijzigingen t.o.v. de originele plaatsbeschrijving, aangevuld met foto's van de gebeurlijke schadegevallen.

Toepassing

- A. Plaatsbeschrijving bij de aanvang van de werken
- B. Staat van vergelijking

01.40 werfcoördinatie - algemeen

Algemeen

Een optimale coördinatie en planning van de werken moet worden gegarandeerd tussen de werklieden van de hoofdaannemer en deze van andere aannemers die gelijktijdig op de bouwplaats werkzaam kunnen zijn. De gelijktijdigheid van werken kan niet resulteren in welke schadeclaim dan ook t.o.v. de Bouwheer of de Architect.

Zo is het noodzakelijk om tijdig de noodzakelijkheid te signaleren van de door andere aannemers uit te voeren werken teneinde geen vertragingen op te lopen of elkaar te hinderen. In geval van geschillen zal de architect en/of de veiligheidscoördinator-verwezenlijking alleen onherroepelijk beslissen.

Voor de aanvang der werken levert de aannemer aan de architect en opdrachtgever een lijst van alle onderaannemers die op de werf zullen werken (incl. adres, telefoon, registratie en erkenning) de naam van de werfleider die de op de bouwplaats aanwezig zal zijn tot alle werken beëindigd zijn.

Meting

aard van de overeenkomst : Pro Memorie (PM). Inbegrepen in de eenheidsprijzen der diverse posten. Kan bijgevolg niet apart verrekend worden.

01.41 werfcoördinatie - planning der werken PM

Algemeen

Een planning (globale timing) van de werken dient door de aannemer te worden opgemaakt en voor de aanvang van de werken aan de opdrachtgever en de architect te worden voorgelegd.

Eventuele opmerkingen zullen door de aannemer in een herziene versie worden verwerkt. Op regelmatige tijdstippen, zal de planning door de aannemer aangepast worden, in functie van de vordering der werken, de vastgelegde uitvoeringstermijn en gebeurlijke termijnsverlengingen.

De aannemer dient de werken aan te vatten op de gestelde datum. Hij mag echter beginnen vanaf de ontvangst van de bestelbrief of het ondertekend aannemingscontract. In dit geval moet hij de opdrachtgever en de architect 7 kalenderdagen op voorhand bij aangetekend schrijven verwittigen.

De uitvoeringstermijn vangt aan op de reële aanvangsdatum van de werken en wordt uitgedrukt in kalenderdagen of werkdagen volgens de bepalingen in het aannemingscontract.

01.42 werfcoördinatie - werfleiding & controle PM

Algemeen

WERFLEIDING

De aannemer neemt persoonlijk de leiding van en het toezicht op de werken op zich of wijst hiervoor een gemachtigde aan, die als werfverantwoordelijke zorgt voor een goede uitvoering van de opdracht. De gemachtigde moet door de opdrachtgever worden erkend. De Architect is ten allen tijde gerechtigd de gemachtigde te doen vervangen.

WERFCONTROLE

Op de werf zal steeds één kopie van het volledige aannemingsdossier aanwezig zijn. Een reeks plannen zal op een afgesproken plaats opgehangen worden; hierop worden alle verbeteringen en aanpassingen aangeduid. Deze worden, na goedkeuring door de architect en/of opdrachtgever in het dagboek der werken genoteerd.

De aannemer zal tevens het nodige personeel, gereedschap (ladders, ...), om alle nuttige controles ter plaatste uit te voeren ter beschikking stellen van de architect, de opdrachtgever en de eventuele controleorganen, telkens hierom wordt verzocht.

01.43 werfcoördinatie - dagboek der werken PM

DAGBOEK DER WERKEN

Een dagboek der werken wordt afgeleverd door de Aannemer en een kopie van de bouwvergunning wordt afgeleverd door de Bouwheer, ten laatste op de dag waarop de werken aanvangen. Het dagboek der werken moet zich, tot aan de voorlopige oplevering, steeds op de bouwplaats bevinden in het administratiekantoor; het wordt minstens eenmaal per week door de architect en/of opdrachtgever bijgehouden.

De aannemer vult het dagboek der werken dagelijks in met vermelding van de gebruikte materialen, de uitgevoerde werken en de eventuele verletdagen door weerstoestanden of overmacht, het aantal werknemers en onderaannemers, de genomen beslissingen en de eventuele werken in regie of meerwerken. Bovendien zal het dagboek der werken wekelijks in

elektronische vorm worden toegestuurd door de aannemer per e-mail aan opdrachtgever en architect.

01.44 werfcoördinatie – werfvergaderingen PM

Algemeen

Minstens eenmaal per werkweek heeft er een werfvergadering plaats. Er wordt in samenspraak tussen opdrachtgever, architect en aannemer een bepaalde dag van de week en een vast uur afgesproken waarop de werfvergadering worden gehouden.

In zoverre geen specifieke problemen in de werfvergadering worden besproken mag de aannemer vertegenwoordigd zijn door een gemachtigde.

Indien voorafgaandelijk gesignaleerd wordt dat op de werfvergadering een specifiek probleem zal worden besproken dient de aannemer vertegenwoordigd te zijn door een terzake bevoegd persoon.

Eventueel bijkomende vergaderingen op uitnodiging van de Architect zijn verplichtend voor de aannemer. In overleg tussen de Architect en de aannemer worden dag en uur bepaald.

Van elke werfvergadering wordt door de Architect een verslag opgemaakt waarin alle besproken punten worden opgenomen en hetwelk aan alle betrokken personen wordt overhandigd of toegestuurd. Deze verslagen zullen de waarde hebben van een aangetekende briefwisseling. Alle punten waarop geen bezwaar gemaakt is zullen als bekrachtigd worden beschouwd. **Hoe dan ook is de aannemer verplicht het werfverslag binnen de 5 kalenderdagen terug te sturen naar de architect voor akkoord.**

01.45 werfcoördinatie - keuring & proeven PM

Algemeen

De aannemer dient voor de aanvang der werken de voorziene materialen zoveel mogelijk te laten keuren. Op aanvraag van de architect en/of minstens 15 dagen voor iedere levering of verwerking (volgens vordering der werken), is aannemer er dienaangaande toe gehouden, een lijst met de te gebruiken materialen en op aanvraag de nodige stalen, technische fiches en keuringsattesten ter goedkeuring voor te leggen aan de architect.

VOORAFGAANDE TECHNISCHE KEURINGEN

Wanneer voor de te leveren producten het merk van overeenkomstigheid Benor bestaat dan mogen enkel die producten geleverd worden die het merk Benor dragen.

De producten die het overeenkomstigheidsmerk BENOR of een doorlopende goedkeuring BUTgb verkregen hebben zijn vrijgesteld van de keuringsproeven die de plaatsing voorafgaan. Deze keuringsattesten dienen steeds ter beschikking te zijn in de werfkeet.

De bouwheer houdt zich evenwel het recht voor om tot proeven over te gaan : de resultaten van deze proeven kunnen worden meegedeeld aan het organisme belast met het toekennen van het merk Benor of de kwaliteitscontrole van het desbetreffende product.

Alle kosten voor proeven, voorbereiding en verzending van de monsters in het geval van de partijkeuring van zogenoemd gelijkwaardige producten, zoals hierboven bepaald, zijn volledig ten laste van de aannemer ongeacht de plaats waar de proeven uitgevoerd worden.

TECHNISCHE GOEDKEURINGSATTESTEN

ATG-technische goedkeuring : gunstige beoordeling van de geschiktheid voor gebruik van niet traditionele bouwproducten en systemen (KB 7/11/1988). Bevoegdheid van het MVI, uitgevoerd in het kader van de BUTgb. De lijst van de geldige goedkeuringen is verkrijgbaar bij het MVI (federaal Ministerie van Verkeer en Infrastructuur). De ATG-technische goedkeuring of gelijkwaardig kan worden verplicht gesteld volgens voorschrift in het bijzonder bestek, wanneer dit vanwege de bijzondere aard van de werken nodig wordt geacht. Het opdrachtgevend bestuur gaat in elk afzonderlijk geval de overeenkomstigheid met de specificaties van het bestek na en verifieert de verenigbaarheid met het project.

ATG-certificering : certificering van de overeenkomst van producten met de overeenstemmende technische goedkeuring. Deze wordt in BUTgb-kader toevertrouwd aan sectoriële productcertificeringsinstellingen. De ATG-procedures in de burgerlijke bouwkunde worden beheerd op grond van een samenwerkingsakkoord tussen de staat en de Gewesten (16/1/1991), door de bevoegde diensten van de gewesten.

BENOR : certificeringsprocedure en merk van overeenstemming van producten met de Belgische normen en aanverwante documenten (KB 10/4/1954). Dit merk wordt beheerd door het Belgisch Instituut voor de Normalisatie (BIN); de certificering gebeurt door sectoriële productcertificeringsinstellingen aangewezen door het BIN, op grond van regelmatige controle van het productieproces.

BUtgb - Belgische Unie voor de technische goedkeuring in de bouw : samenwerkingsverband tussen het MVI, de drie gewesten, SECO, WTCB, OCW en alle betrokken instellingen, met het oog op het onderzoek van de goedkeuringsaanvragen.

GELIJKWAARDIGHEID PRODUCTEN & UITVOERINGSWIJZE

Overeenkomstig STS 100.2 Leiddraad tot evaluatie van de gelijkwaardigheid van producten (experimentele uitgave), heeft de aannemer het recht om als alternatieve oplossing voor de in het bijzonder bestek omschreven materialen, productspecificaties en/of uitvoeringsprocedures een gelijkwaardig product voor te stellen.

Dergelijke afwijking kan evenwel enkel toegestaan worden op grondslag van een voorafgaandelijk gelijkwaardigheidsonderzoek en keuring, overeenkomstig de clausules van STS 100.2. Desgevallend moet de tussenkomst en het advies van een erkend extern deskundige (-n) worden ingeroepen. Het voorstel dient een aangepast keuringsprogramma te omvatten wanneer dit nodig zou blijken.

Bij elk voorstel van een gelijkwaardige oplossing overeenkomstig STS 100.2 moet bij het voorstel bovendien aangegeven worden hoe het in het concept van het ontwerp en van de uitvoering kan geïntegreerd worden en met name hoe de aansluiting met de belendende bouwdelen en de integratie in het bouwproces verloopt, zolang het voorstel onontvankelijk. Deze integratie moet bovendien verenigbaar zijn met de tijdsplanning van het werk. Alle kosten verbonden aan het onderzoek blijven, onverminderd de eindbeslissing, volledig ten laste van de aannemer.

01.46 werfcoördinatie - uitzetten van de bouwzone PM

Algemeen

Het betreft alle nodige materiële middelen en prestaties om de limieten van de constructies te visualiseren en de controle ervan door de afgevaardigde van het gemeentebestuur, de architect en/of de bouwheer mogelijk te maken. Bij vastgestelde anomalieën op het terrein dient de aannemer desgevallend de toegelaten bouwvergunning te raadplegen en de architect en opdrachtgever onmiddellijk op de hoogte te stellen. Zij dienen hun akkoord nopens de uitgezette bouwwerken in het dagboek der werken te noteren. Pas dan kunnen de funderingswerken aangevat worden. Het uitzetten van de bouwwerken op het terrein gebeurt o.a. door het aanbrengen van profiellatten en hoogtemerken.

De waterpasmerktekens voor de afgewerkte vloerpeilen dienen, zo vlug mogelijk, op onuitwisbare wijze, aangeduid in overleg met de architect. Het niveau 0.00 is het peil van de afgewerkte vloer van de gelijkvloerse verdieping of zoals aangegeven op de plans. De pas 0.00 moet in principe steeds worden voorzien op minimum 20 cm boven de as van de voorliggende weg, tenzij op de plannen of op de werf anders bepaald wordt.

REFERENTIENORMEN

NBN ISO 8322 - Gebouwen - Meetinstrumenten - Handelwijzen voor het bepalen van de nauwkeurigheid bij gebruik - Deel 1-10 (1992)
NBN ISO 4463-1 - Meetwijze voor de bouw - Uitzetten en meten - Deel 1 : Planning en organisatie, meetwijzen, aanvaardingsmaatstaven (1992)
NBN ISO 4463-2 - Meetwijze voor de bouw - Uitzetten en meten - Deel 2 : Meetopstelpunten en bakens (1996)
NBN ISO 4463-3 - Meetwijze voor de bouw - Uitzetten en meten - Deel 3 : Nalooplijsten voor het verkrijgen van landmeet- en meetdiensten (1996)
NBN ISO 7077 - Meetwijzen voor het bouwwezen - Algemene beginselen en handelwijzen voor het toetsen van de maatovereenkomstigheid (1993)
NBN ISO 7078 - Bouwwezen - Werkwijzen voor uitzetten, opmeten en landmeten - Woordenlijst en toelichtingen (een ontwerp werd gepubliceerd met het oog op de bekrachtiging) (1992)
NBN ISO 4464 - Maatafwijkingen voor gebouwen - Verband tussen de verschillende typen van afwijking en toelaatbare afwijkingen gebruikt voor voorschrift (1993)
NBN ISO 1803 - Gebouwen - Maatafwijkingen - Woordenlijst (1993)
NBN ISO 3443 - Maatafwijkingen voor gebouwen - Deel 1-8 (1993)

01.47 werfcoördinatie - asbuil-plannen PM**Algemeen**

Overeenkomstig de gestelde eisen in het bijzonder bestek dient de aannemer de nodige "asbuil" plannen te leveren aan de opdrachtgever. Het betreft de respectievelijk grafische weergave van de uitgevoerde technische installaties en leidingen (gas, sanitair, verwarming, elektriciteit, liften, ...) over hun volledig verloop tot aan de aansluiting op de openbare distributieleidingen.

Zij worden opgemaakt op schaal 1/50 en worden in tweevoud aan de bouwheer overhandigd alvorens tot de voorlopige oplevering wordt overgegaan. Als basis hiertoe kan gebruikt worden gemaakt van de uitvoeringsplannen zoals aanwezig in het aanbestedingsbundel en/of kunnen desgevallend de gedigitaliseerde plannen worden opgevraagd bij de ontwerper.

Standaard in te dienen na de uitvoering der werken

asbuil-plannen van de waterdistributie
asbuil-plannen van de verwarmingsleidingen
asbuil-plannen van de ondergrondse en bovengrondse rioleringswerken
asbuil-plannen van de gasdistributieleidingen
asbuil-plannen en schema van de elektrische installatie

01.48 werfcoördinatie - Uitvoeringsmethoden PM**Algemeen**

Overeenkomstig de respectievelijke uitvoeringsposten en bijhorende bepalingen van de B 2005 en/of de specifieke eisen van het bijzonder bestek, zal de aannemer, bij de coördinatie en openvolging van de diverse werkzaamheden bijkomend rekening houden met ondervermelde uitvoeringsmethoden.

BINNENSPOUWBLAD - GEVELISOLATIE – PAREMENT

De gevelmuren met spouw worden verplicht(!) in drie afzonderlijke fasen uitgevoerd overeenkomstig de bepalingen van 23.10 parement - algemeen.

LEIDINGEN - VLOERISOLATIE - DEKVLOEREN - PLEISTERWERK

Facultatieve (aanbevolen) uitvoeringsmethode voor zwevende dekvloeren (overeenkomstig de voorschriften van het bijzonder bestek) : P Vooraleer de elektrische, sanitaire en verwarmingsleidingen aan te brengen, zullen de nodige sleuven in muren worden gemaakt, waarna de draagvloer wordt gezuiverd van alle vuil en stof.

De voorziene vloerisolatie, bestaande uit vlakke platen of een vlak geschuurd gespoten materiaal, wordt aangebracht volgens bestek, waarna over de volledige oppervlakte een netrooster op afstandhouders wordt geplaatst, waarop de technische leidingen (dus bovenop de isolatie) worden bevestigd rekening houdend met voldoende uitzettingsmogelijkheden.

Pas na het aanbrengen van de dekvloer en doeltreffende bescherming ervan met bouwplaten en/of banen uit stevig karton, mogen de pleisterwerken worden aangevat.

De bepleistering mag in geen geval de vochtwerende lagen overdekken.

01.50 milieuvoorschriften – algemeen**Meting**

aard van de overeenkomst : Pro Memorie (PM). Inbegrepen in de eenheidsprijzen der diverse posten. Kan bijgevolg niet apart verrekend worden.

01.51 milieuvorschriften - orde & netheid PM**Omschrijving**

De hoofdaannemer richt een nette en ordentelijke werf in en is gedurende de ganse uitvoering der werken verantwoordelijk voor het onderhoud en regelmatig reinigen van ervan. Netheid op de werf vormt een eerste preventieve maatregel, m.b.t. de veiligheid van personen en het voorkomen van arbeidsongevallen. Dit artikel is van toepassing op de globaliteit van alle in deze beschrijving opgenomen werken.

Meting

aard van de overeenkomst : Pro Memorie (PM). Kan niet apart verkend worden.

Uitvoering**TUSSENTIJD S OPRUI M E N & R E I N I G E N V A N D E B O U W P L A A T S**

Tot aan de voorlopige oplevering staat de aannemer in voor:

- het wekelijks reinigen van de bouwplaats en werflokalen;
- het regelmatig opruimen en verwijderen van de werf van alle overschotten van gebruikte materialen of afval van de door hem en/of zijn onderaannemers gedane werken;
- het treffen van alle maatregelen om de toegangswegen tot de werf (wegenis, riolen) proper te houden;
- alle door het gemeentebestuur opgelegde waarborgen betreffende het openbaar domein zijn daarbij ten laste van de aannemer.

ALGEMENE SCHOONMAAK VOOR DE VOORLOPIGE OPLEVERING

Bij het beëindigen van de werken en vooraleer er tot de voorlopige oplevering kan worden overgegaan, is de aannemer gehouden tot een grondige opkuis van de volledige werf, zowel buiten als binnen de gebouwen, door hem gebouwd, uitgerust of gebruikt tijdens de werken, ongeacht of de vervuiling door hemzelf of zijn onderaannemer(-s) werd veroorzaakt.

Deze generale opkuis omvat o.a. het zuiver wassen van alle ramen en glas, deuren, bevloeringen, vensterbanken, sanitaire toestellen, enz., ... De reinigingswerken dienen te gebeuren met aangepaste kuisproducten en indien vereist door gespecialiseerd poetspersoneel.

Keuring

De architect en de bouwheer behouden zich het recht voor om na schriftelijke aanmaning, en indien de aannemer hieraan geen gevolg heeft gegeven binnen de 8 dagen na ontvangst, de werf te laten opruimen door derden en de achtergelaten materialen te laten afvoeren. De kosten hiervoor worden onverminderd van de maandelijkse vorderingsstaat of eindafrekening van de aannemer afgetrokken.

01.52 milieuvorschriften – geluidshinder PM**Algemeen**

De aannemer is er toe gehouden de aan te wenden apparatuur te voorzien van alle geluiddempende middelen die de techniek hem ter beschikking kan stellen. Inzonderheid bij werkzaamheden in stedelijke omgevingen moet de geluidshinder tot een minimum worden beperkt, alle gebeurlijke klachten en eventuele boetes zijn te zijner laste. Voor meer informatie raadpleeg ook "Lawaai rond bouwplaatsen" (WTCB, nr.1984/2). en NBN ISO 4872 - Geluidsleer - Meting van luchtgeluid afgestraald door bouwwerktuigen bedoeld voor buitengebruik - Werkwijze voor toetsing van overeenkomstigheid der geluidgrenzen (ISO 4872) (1992).

01.53 milieuvorschriften – stofhinder PM

Algemeen

Bij werken gepaard gaande met opwaaiend stof, zal de aannemer de nodige maatregelen treffen om de hiermee gepaard gaande hinder voor de omgeving te beperken. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het besproeien met water en/of het spannen van afscherpende zeilen.

01.54 milieuvorschriften - verwijderen van afval PM

Algemeen

De aannemer zorgt voor de afvoer van alle bouwafval naar officieel erkende stortplaatsen of verwerkingscentra, hij dient hiervoor de nodige bewijzen te kunnen af te leveren aan de Architect. Onder geen beding zullen afbraakmaterialen, puin, vuilnis of afval op de werf achtergelaten, ingegraven of verbrand worden. Indien mogelijk moeten de verschillende afvalstoffen gesorteerd en gescheiden gestort worden.

Gevaarlijk afval moet afzonderlijk gestockeerd en gestort worden, in samenspraak met de veiligheidscoördinator-verwezenlijking en de afvalverwerkende firma. De aandacht van de inschrijver wordt gevestigd op de toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 1/6/1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlaamse Reg. II - BS 31/7/1995).

01.55. werfcondities - nazorg |PM|

Algemeen

De aannemer verbindt zich ertoe om de afgewerkte gebouwen en/of lokalen, te beschermen en in goede staat te houden tot aan de voorlopige oplevering. Waar vereist zullen bouwdrogers, vorstbeschermers, e.d. worden voorzien. Volgens noodwendigheid zal het energieverbruik steeds worden beschouwd als een last van de aanneming (artikel 02.70 voorlopige aansluitingen - algemeen).

01.60 veiligheidsvoorschriften - algemeen

Meting

Totale Prijs. Voor het geheel van de veiligheidsvoorzieningen te treffen volgens de beschrijving in het Veiligheids- en Gezondheidsplan Ontwerp opgemaakt door de Veiligheidscoördinator Ontwerp, bij dit lastenboek gevoegd.

De aannemer neemt op zijn verantwoordelijkheid alle nodige organisatorische en technische maatregelen om gedurende het ganse verloop der werken de veiligheid te verzekeren van zijn personeel, de bouwheer en zijn afgevaardigden, en van alle de op de werf toe te laten personen. Iedere persoon die de algemene veiligheidsvoorschriften overtreedt, kan van de bouwplaats worden gestuurd.

Algemeen gelden de welzijnswet van 4/8/1996, met de algemene preventieprincipes, de meest recente voorschriften van het ARAB (Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming), CODEX en publicaties van het NAVB (Nationaal Actiecomité voor de Veiligheid en hygiëne in het Bouwbedrijf - <http://www.navb.be/>), de reglementering op persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en arbeidsmiddelen (art 52 KB), overige bepalingen inzake welzijn van de werknemers bij uitvoering van hun werk (art 51 KB).

De inschrijver dient bovendien rekening te houden met de bepalingen van het KB van 25/01/2001 (verschenen in het staatsblad op 07/02/2001) betreffende tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. De bouwheer of de architect zal dienaangaande een veiligheidscoördinator-ontwerp en een veiligheidscoördinator-verwezenlijking aanstellen. De aannemer zal zich schikken naar de aanbevelingen van de veiligheidscoördinator-verwezenlijking en alle richtlijnen van het veiligheids- & gezondheidsplan, zoals opgenomen in het bijzonder bestek (zie ook hoofdstuk 04 veiligheids- & gezondheidsplan).

02 BOUWPLAATSVOORZIENINGEN

02.00 bouwplaatsvoorzieningen - algemeen

Uitvoering

REFERENTIEDOCUMENTEN

De verplichtingen van de aannemer worden bepaald in STS 11-uitgave 1990 en in artikel 25 § 2-VM/B 97 en de in het bijzonder bestek opgenomen specificaties. De eigenlijke inrichting van de bouwplaats dient in overeenstemming te zijn met de bepalingen van STS 11, § 11.2. De inschrijver dient zich daarbij voorafgaandelijk ter plaatse van de toestand te vergewissen, teneinde de bestaande toestand van het bouwterrein en alle elementen die een goede uitvoering van de aanneming zouden bemoeilijken correct in te schatten.

TIMING - PLANNING

De inrichting en organisatie van de bouwplaats geschiedt voor de aanvang van de werken en volledig op kosten van de aannemer. Indien geen specifieke voorschriften inzake de inrichting van de bouwplaats zouden zijn opgelegd in het bijzonder bestek, wordt de concrete planning hiervan volledig overgelaten aan het initiatief en de verantwoordelijkheid van de aannemer. Ter goedkeuring kan steeds een schetsmatig voorstel tot inrichting worden opgevraagd door de Architect. Inzake de modaliteiten betreffende de situering van toegangen, begrenzingen en werflokalen wordt hierbij ook verwezen naar STS 11, artikels 11.17, 11.18 en 11.19. De inschrijver is gehouden de Architect, minstens 24 uur op voorhand, te verwittigen van de aanvang der werken.

02.10 bescherming beplantingen - algemeen

Algemeen

De aannemer is er toe gehouden de bestaande bomen, struiken en beplantingen waarvan de verwijdering niet uitdrukkelijk wordt voorzien op afdoende wijze te beschermen bij risico tot beschadiging of vernietiging. Alleen de uitdrukkelijk aangeduide struiken, bomen of beplantingen mogen geroid worden.

Meting

Overeenkomstig de aanduidingen in het bijzonder bestek en/of de samenvattende opmeting wordt de meting als volgt opgevat :

meeteenheid : stuk of som over geheel

meetcode : netto te beschermen aantal, ongeacht de diameter van bomen of struiken.

aard van de overeenkomst : Forfaitaire Hoeveelheid (FH) / Totale Prijs (TP)

Uitvoering

De te behouden bomen en struiken worden beschermd, overeenkomstig STS 11 en gedurende de ganse loop der werken in stand gehouden. Na voltooiing worden de beschermingsmiddelen verwijderd en afgevoerd van de bouwplaats. De bomen en struiken die tijdens de beschermingsperiode toch beschadigd werden, worden herbeplant op kosten van de aannemer. De nieuwe planten en bomen zijn van dezelfde soort en afmetingen als de beschadigde.

02.20 opruiming beplantingen - algemeen

Omschrijving

Na de gebeurlijke plaatsbeschrijving en bescherming van de te behouden beplanting, wordt alle overtollige plantengroei (bomen, struiken, kreupelhout, ...) van het bouwterrein verwijderd.

Meting

Overeenkomstig de aanduidingen in het bijzonder bestek en/of de samenvattende opmeting wordt de meting als volgt opgevat :

- aard van de overeenkomst : [Totale Prijs \(TP\)](#).

Uitvoering

Vooraf worden de te behouden bomen en struiken beschermd volgens artikel 02.10. Behoudens andersluidende bepalingen in het bijzonder bestek heeft de aannemer de vrije beschikking over de

gerooiden bomen en beplantingen. De plantengroei wordt opgeruimd, van de bouwplaats afgevoerd overeenkomstig SB 250-hfdst IV-1.1.1. Het verbranden of inkuilen ervan op de bouwplaats is verboden.

Toepassing

Tot 10 m rondom de op te richten constructies.

[Overeenkomstig de bepalingen van het Bijzonder Bestek.](#)

02.30 toegangswegen - algemeen

Omschrijving

De aannemer zorgt voor een vlotte, veilige en degelijke toegang tot de werf, alle kosten voor gebeurlijke grond- en andere werken, hieraan verbonden, zijn integraal ten laste van de aanneming. De aannemer wordt verondersteld de aard en de toestand van het terrein te kennen (zie bijlage aan het KB van 26 september 1996) en zich volledig rekenschap te hebben gegeven van de moeilijkheden die hij in dat opzicht zou kunnen ondervinden, dienaangaande kan hij generlei redenen invoeren om vertragingen te rechtvaardigen. Bij gebrek aan parkeerruimte wordt zonodig een daartoe gereserveerde ruimte ingericht als voorlopige parking. Behoudens het onderhoud van alle voorlopige of eventueel bestaande wegen op het terrein, door hem of zijn onderaannemers gebruikt, is de aannemer er ook toe gehouden alle maatregelen te treffen om de openbare weg in nette staat te houden (VM/B 97-art.25§1a&b). Alle eventuele beschadigingen zullen op kosten van de aannemer worden hersteld.

Meting

aard van de overeenkomst : [Pro memorie \(PM\) / Totale Prijs \(TP\) Overeenkomstig de bepalingen van het Bijzonder Bestek.](#)

Uitvoering

Voorlopige wegverhardingen worden aangelegd volgens de bepalingen en tekeningen van het bijzonder bestek en overeenkomstig de voorschriften van art. 11.17 van STS 11 - uitgave 1990.

02.40 voorlopige omheining - algemeen

Algemeen

De aannemer dient ervoor te zorgen dat het betreden van de bouwplaats door derden wordt verhinderd, een behoorlijke afsluiting is dienaangaande aangewezen (VM/B 97-art.25§1o).

Waar de bouwplaats grenst aan openbaar terrein, plaatst de aannemer een voorlopige omheining en de nodige signalisatie, die voldoende doeltreffend is om onbevoegde personen te weren, alsook de veiligheid van het verkeer te waarborgen. Deze zal behouden blijven tot op het ogenblik van de volledige afwerking van de gebouwen en tot na de voorlopige oplevering. Indien nodig kan de Architect de aannemer vragen ook andere delen van de bouwplaats van een omheining te voorzien.

02.50 aankondigingsborden - algemeen

Algemeen

Het aantal en de plaats der signalisatieborden en aankondigingsbord(-en) is in overeenstemming met de bepalingen zoals vermeld in artikel 11.24, STS 11-uitgave 1990 (zie ook VM/B 97-art.25 §2f).

Meting

- aard van de overeenkomst : Pro memorie (PM) . [Inbegrepen in art. 02.01.](#)

Materialen

- Panelen : de stroken zijn vervaardigd uit watervaste multiplex of een gelijkwaardig weersbestendig materiaal, kleur wit, afmetingen 200x20 cm, dikte 1,8 cm.
- Draagconstructie : [PNG geschaafd, sectie: circa 7x17 cm / stevige metaalconstructie](#)
- Letters : weersbestendige zwarte letters op witte achtergrond, geschilderd of zelfklevend;

Uitvoering

- De aannemer is verantwoordelijk voor de opstelling van de borden en in het bijzonder voor de veiligheid van het geheel. De strookvormige panelen worden aangebracht op een hoogte van

minimum 250 cm (onderkant van het paneel) boven het plaatselijk niveau van het voetpad, steunend op twee pijlers. Het geheel dient bestand te zijn tegen hevige regen en wind.

- De verticale steunen worden stevig in de grond bevestigd en verstevigd met de nodige zijdelingse schoren. De draagstructuur, de fundering en de bevestiging van het paneel zijn berekend op een druk of trek, orthogonaal op het paneel, van 90 kg/m² paneelgrootte; de panelen worden met regelmatige tussenafstanden stevig op de draagconstructie bevestigd;
- De panelen worden pas verwijderd mits uitdrukkelijke goedkeuring van de Architect en blijven eigendom van de opdrachtgever, ook na verwijdering. Na verwijdering wordt de inplantingsplaats in zijn oorspronkelijke staat hersteld.

Keuring

Behoudens de uniforme vermelding van de aannemer / onderaannemers op het aankondigingsbord worden bijkomende reclamepanelen niet toegestaan, behoudens uitdrukkelijke goedkeuring van de Architect. Iedere andere vorm van publiciteit is verboden en dient van de werf te worden verwijderd.

02.60 werflokalen - algemeen

Omschrijving

De aannemer voorziet, in overeenstemming met de grootte van de werf minimaal de volgende werflokalen en inrichting, voor de ganse duur van de werken :

- een droge ruimte voor het materieel en ruimte voor het bergen van cement, enz.
- een plaats voor het personeel met de nodige sanitaire voorzieningen
- een verwarmd vergaderlokaal / bureel

De werken omvatten tevens de aanleg, onderhoud, verwijdering en herstel van het grondoppervlak.

Meting

aard van de overeenkomst : Pro Memorie (PM) [Alle kosten zijn inbegrepen in art. 02.01 Overeenkomstig de bepalingen van het Bijzonder Bestek.](#)

Let wel

Bij aanneming met verschillende loten, kunnen de kosten onderling worden verdeeld overeenkomstig de bepalingen van het aannemingscontract.

Materialen

Naar keuze van de aannemer volgens de behoefte van de werf. Alle keten en lokalen zijn van een degelijke en solide constructie. De vertrekken volledig afsluitbaar en worden voorzien van het nodige meubilair (bergkasten, tafels, stoelen, e.d.) in functie van hun tijdelijke bestemming. De nodige aansluitingen en afvoeren worden eveneens voorzien. Ze voldoen aan de voorschriften van het ARAB. Bij verbouwingen is het mogelijk dat de aannemer deze lokalen inricht in het te verbouwen gebouw, mits dit de werken niet hindert en enkel mits akkoord van de Architect.

Uitvoering

De aannemer bezorgt de Architect een schetsmatig overzicht van de inplanting van zijn werflokalen. De keten en lokalen zijn gemakkelijk bereikbaar en toegankelijk. Keten en lokalen die op de openbare weg moeten staan, dienen te voldoen aan de geldende gemeentelijke en politiereglementen. Ze worden onderhouden, verwarmd en verlicht voor de ganse duur van hun gebruik.

02.70 voorlopige aansluitingen - algemeen

Omschrijving

De nodige nutsvoorzieningen zijn op het eigenlijke terrein gewoonlijk nog niet aanwezig. Alle nodige formaliteiten, evenals de kosten voor aansluiting, huur, verbruik en onderhoud voor de diverse voorlopige aansluitingen, ... vallen volledig ten laste van de aannemer, gedurende het ganse verloop van de werf.

- Voorlopige aansluiting elektriciteitsnet
- Voorlopige aansluiting watervoorzieningsnet
- Voorlopige aansluiting waterafvoernet

Let wel

- *De definitieve aansluitingen worden in de aanneming van respectievelijke posten voorzien.*
- *Voor de aanvoer van water en elektriciteit op de bouwplaats kan de aannemer, indien andere aannemers gedurende zijn werken of na hem op de bouwplaats moeten werken, verplicht worden*

de verwezenlijkte aansluitingen te handhaven. In dat geval heeft hij evenwel recht op een vergoeding voor het voorlopig ter plaats laten van zijn materieel en voor het gebruik. Het bedrag ervan wordt aan de goedkeuring van de Architect onderworpen.

Meting

aard van de overeenkomst : Pro Memorie (PM) [Inbegrepen in art. 02.01.](#)

Uitvoering

Inzake de diverse voorlopige aansluitingen, dient de aannemer zich op eigen initiatief, tijdig in verbinding te stellen met de respectievelijke nutsmaatschappijen, teneinde de aanvang en het verloop van de werken niet te vertragen.

Keuring

De aannemer moet er over waken dat de installaties in overeenstemming zijn met de reglementen van de distributiemaatschappijen, en met name moet hij zorgen voor de conformiteit van de elektrische installatie met de voorschriften van het A.R.E.I.

02.80 stelling – algemeen

Materiaal :

De stellingen en steigers beantwoorden aan de bepalingen van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming (ARAB).

Ze worden aldus opgevat dat ze de werklieden volkomen veiligheid bieden en tevens de opdrachtgever in staat stellen de werken van dichtbij te volgen.

Borstweringen en handgrepen zijn te voorzien rond de werkvloeren.

Uitvoering :

De stellingen worden, afhankelijk van de uitvoeringsvolgorde steeds aangebracht over gebouwdelen die als geheel behandeld worden. Ze worden er zo lang behouden tot alle beschreven werken voltooid en gecontroleerd zijn door de opdrachtgever.

Alle openingen welke nodig zijn om de stellingen te verankeren moeten bij het demonteren terug in de oorspronkelijke staat hersteld worden. Elk rechtstreeks contact van metaal en parement wordt vermeden door tussenvoeging van speciale (of houten) stukken.

De stellingen en steigers aan de straatzijde worden voorzien van de nodige signalisatie, verlichting en beveiliging volgens de geldende reglementering. Het bekomen van de vergunning en te betalen taksen zijn ten laste van de aannemer.

03 AFBRAAK- & SCHORINGSWERKEN

03.000 afbraak- & schoringswerken - algemeen

Algemeen

PLAATSBEZOEK

De aannemer geeft zich voor het indienen van zijn inschrijving rekenschap van de staat en omvang van de in het bijzonder bestek omschreven afbraak- en schoringswerken. De aannemer zal zich daartoe voorafgaandelijk (bij de opmaak van zijn prijsofferte) van de plaatselijke omstandigheden vergewissen. De opdrachtgever zal na afspraak in de toegankelijkheid van de af te breken constructies voorzien.

TIMING - PLANNING

De aannemer zal minstens twee weken voor de aanvang van de afbraak- en schoringswerken een werkplanning ter goedkeuring voorleggen aan de Architect. De Architect houdt zich het recht voor hieraan correcties aan te brengen, waarmee de aannemer zal rekening houden. De aannemer zal voor alle onderdelen van het werk rekening houden met mogelijke slechte weersomstandigheden, regen, stormwinden, e.a., ...

VOORZORGEN - VEILIGHEIDSVORSCHRIFTEN

Het uitvoeren van alle afbraak en stutwerken geschiedt onder volledige verantwoordelijkheid van de aannemer en voldoet aan de geldende reglementeringen van het ARAB. De aannemer zal de afbraakwerken met de grootste voorzichtigheid uitvoeren, op zijn kosten, risico en gevaar. Alle schade door de afbraakwerken veroorzaakt aan omliggende gebouwen of de openbare weg, moet door zijn toedoen hersteld of vergoed zijn vooraleer tot de voorlopige oplevering wordt overgegaan.

Gedurende de uitvoering zal hij alle voorzorgsmaatregelen treffen teneinde geen enkele boven- en ondergrondse nutsleidingen (elektriciteit, gas, water, telefoon, TV-distributie, e.a.) te beschadigen door neervallende brokstukken, het opstellen van werktuigen, stellingen of welke handeling ook. De aannemer draagt de kosten voor werken, leveringen, testmetingen, uitgevoerd door de betrokken distributiemaatschappijen, indien deze nodig worden bevonden.

Er wordt rekening gehouden met de eventueel noodzakelijke opvang en afvoer van overtollig oppervlaktewater. De aannemer kan onder geen beding overmacht invoeren tengevolge van eigen nalatigheden dienaangaande.

Bij de afbraakwerken dient de aannemer alle nodige stut- en schoringwerken uit te voeren om de integriteit van de aanpalende constructies en zijn eigen werken te verzekeren. De aannemer zal zonder meerprijs alle tijdelijke versterkingen en/of verbeteringen aanbrengen die hem door de architect, de veiligheidscoördinator verwezenlijking of de controleorganen zouden opgelegd worden. De wijze van stut- & schoringwerken zal op technisch verantwoorde wijze geconcipeerd worden en zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Architect en de Veiligheidscoördinator Verwezenlijking, alvorens tot de afbraakwerken over te gaan.

⇒ zie STS 11.41 bovengronds

⇒ zie STS 11.42 ondergronds

Bij ontbreken van een veiligheids- & gezondheidsplan gevoegd bij het aanbestedingsdossier, volgt de aannemer de instructies, die de Architect en/of de coördinator-verwezenlijking hem zal geven.

Algemeen gelden de welzijnswet van 4/8/1996, met de algemene preventieprincipes, de meest recente voorschriften van het ARAB (Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming), CODEX en publicaties van het NAVB (Nationaal Actiecomité voor de Veiligheid en hygiëne in het Bouwbedrijf - <http://www.navb.be>), de reglementering op persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en arbeidsmiddelen (art 52 KB), overige bepalingen inzake welzijn van de werknemers bij uitvoering van hun werk (art 51 KB).

AFBRAAKMATERIALEN - AFVOER VAN PUIN

Alle afbraakmaterialen, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding in het bijzonder bestek, blijven na afbraak eigendom van de aannemer. Het is verboden de openbare weg te belemmeren met de van de afbraak voortkomende materialen. Deze moeten naargelang van de vordering van de werken worden weggevoerd. De aannemer zorgt voor de afvoer van alle puin en afbraakmaterialen naar officieel erkende stortplaatsen of verwerkingscentra, hij dient hiervoor de nodige bewijzen af te leveren aan de Architect. Onder geen beding zullen afbraakmaterialen, puin, vuilnis of afval op de werf achtergelaten, ingegraven of verbrand worden.

03.010 afbraak / gehele constructies - algemeen

Omschrijving

De post "slopen gehele constructies" omvat de integrale afbraak, alsook de opruiming van alle materialen en puin, van de in het bijzonder bestek vermelde of de op plan aangeduide bovengrondse en ondergrondse constructies, met inbegrip van de niet wedergebruikte funderingen en met uitsluiting van die welke krachtens uitdrukkelijke voorschriften in de grond mogen gelaten worden. In overeenstemming met de algemene en/of specifieke bepalingen van het bijzonder bestek, dienen de onder deze post begrepen eenheidsprijzen, hetzij volgens uitsplitsing in de samenvattende opmeting, hetzij in hun globaliteit, steeds te omvatten :

- het treffen van de nodige beschermingsmaatregelen, bij de werkzaamheden waarbij asbestvezels kunnen vrijkomen (ARAB decis 2.5.9 en 2.5.10);
- het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen aan de straatzijde volgens de geldende reglementeringen van de gemeente. Alle bijhorende kosten dienaangaande zijn ten laste van de aannemer;
- het treffen van de nodige maatregelen tegen stofhinder, zoals het regelmatig besproeien van de werf met water om opwaaiend puinstof te vermijden;
- het treffen van de nodige voorzorgsmaatregelen ter bescherming van boven- en ondergrondse nutsleidingen; het desgevallend afkoppelen, omleiden en/of verwijderen van bestaande leidingen;
- alle kosten voor werken, leveringen, administratieve beloningen, alsook eventuele testmetingen dienaangaande uit te voeren door de betrokken gas- en elektriciteit- en/of waterleverende maatschappijen, zijn ten laste van de aannemer;
- **de uitvoering van de eigenlijke slopingswerken, d.w.z. de volledige bouwvolumes, met inbegrip van dakconstructies, muur- en vloerdelen, timmerwerken, schrijnwerken en glas, rioleringen, technische installaties, sanitaire toestellen, ingebouwd meubilair, leidingen sanitair en elektro,...**

Nota voor de Architect: de architect dient hier een gedetailleerde beschrijving te geven van alles wat inbegrepen is, aangepast aan de concrete situatie. Hoe meer opgesomd wordt, hoe meer discussies kunnen vermeden worden.!!!

- het afvoeren van alle materialen en puin naar officieel erkende stortplaatsen;
- de huur van eventueel speciaal materieel, vrachtwagens en/of containers, alsook alle bijhorende taksen;
- **het degelijk schoren met alle aangepaste middelen (buisstellingen, gelaste zware I-profielen verankerd aan in de grond te betonneren steunblokken, enz...) welke noodzakelijk worden geacht om aldus scheuren, wegzakkingen en/of afbrokkeling van de te behouden gevels te verhinderen.**
- het aanbrengen van de nodige versterkingen en waterdichtingen aan de bestaande en resterende aanpalende gebouwen. Indien nodig zal de aannemer ook blijvende versterkingen aanbrengen.
- **de gebeurlijke herstellingen aan aanpalende of te behouden constructies; d.w.z. het leveren en plaatsen van gelijkaardige materialen voor het wegwerken van alle littekens die door de afbraak zijn ontstaan.**
- de vereiste aanpassings- en dichtingswerken aan de afvoerleidingen ter hoogte van de rioleringsaansluitingen;
- het desgevallend volstorten en aandammen van de putten en uitgravingen overeenkomstig het bijzonder bestek.

Meting

Overeenkomstig de specifieke aanduidingen in het bijzonder bestek en/of de samenvattende opmeting wordt de meting als volgt opgevat :

- aard van de overeenkomst : Totale Prijs (TP)

•

Let wel : Deze post omvat alle afbraakwerken die nodig zijn om het project volledig te doen overeenstemmen met uitvoeringsplannen en het bijzonder bestek, ook de werken die niet expliciet zouden beschreven of getekend zijn.

Uitvoering

Algemene voorwaarden en uitvoeringsprincipes :

De aannemer zal instaan voor het opstellen van de nodige plaatsbeschrijvingen van de belendende eigendommen, te verbouwen gebouwen, de openbare weg, ...

Vooraleer de eigenlijke sloopwerken aan te vangen laat de aannemer al het eventueel aanwezige asbest en alle risicohoudende asbesthoudende materialen verwijderen, volgens de richtlijnen van art. 148 decisis 2.5.9.5 van het ARAB, door een firma erkend voor asbestverwijdering. Er wordt een inventaris opgemaakt van de asbesthoudende producten volgens de richtlijnen van het ARAB. Ook het afbreken van de elementen uit asbestcement gebeurt onder de voorwaarden van art. 148 decisis 2.5.9.5 van het ARAB.

De aannemer voert de afbraakwerken zorgvuldig uit volgens de door hem opgemaakte en door de Architect goedgekeurde werkplanning. Minstens twee weken voor de aanvang, legt de aannemer de architect een werkplanning ter goedkeuring voor. De architect houdt zich het recht voor hieraan correcties aan te brengen waarmee de aannemer moet rekening houden. De afbraak vangt aan in principe aan op het dak en gaat verder van boven naar onder.

De aannemer is verantwoordelijk voor alle schade door de afbraakwerken veroorzaakt aan de omliggende gebouwen, nutsleidingen of omgevingselementen. Beschadigingen door de aannemer veroorzaakt zullen in de oorspronkelijke toestand en op zijn kosten worden hersteld.

Gedurende de ganse uitvoering van de werken zal hij alle voorzorgsmaatregelen treffen teneinde geen enkele boven- en ondergrondse nutsleiding (elektriciteit, gas, water, telefoon, T.V.-distributie, e.a.) te beschadigen door neervallende brokstukken of door het opstellen van tuigen of welk handeling ook.

Massieven worden met geschikte middelen gesloopt. Voor het gebruik van explosieven moeten de nodige toelatingen bekomen worden en moet de bestaande reglementering nageleefd worden.

De afbraakwerken worden doorgevoerd voor zover als nodig is om de nieuwe werken te kunnen uitvoeren. Behoudens concrete bepalingen op de plannen en/of in het bijzonder bestek, gebeurt dit steeds met inbegrip van de constructies ter plaatse van de uit te voeren funderingsmassieven, putkuilen of palen (met uitzondering voor de te behouden funderingsconstructies).

Bij het uitbreken van funderingen, kelders, putten en dergelijke, dienen deze voldoende te worden vrijgemaakt om de Architect toe te laten de nodige controle uit te voeren. Waterputten en beerputten worden altijd volledig geruimd alvorens met de uitbraak of opvulling te beginnen. De desgevallende opvulling van putten mag enkel gebeuren met stabiel aangedamde aarde of verbrijzeld baksteen- en/of betonpuin.

Mazouttanks dienen te worden verwijderd en gereinigd overeenkomstig de voorschriften van Vlare II. De aannemer zorgt voor de afvoer van alle puin en afbraakmaterialen naar een officieel erkende stortplaats, hij dient hiervoor de bewijzen af te leveren aan de Architect. Geen puin, vuilnis of afval mag op de werf gelaten worden of worden ingegraven.

Al de afbraakmaterialen, zonder uitdrukkelijke andere vermelding in het bestek, blijven na afbraak eigendom van de aannemer. De bouwheer behoudt zich evenwel het recht voor om delen van de afbraak in eigendom te nemen. Deze materialen worden door de aannemer vervoerd en afgeladen in de magazijnen van de bouwheer en op de door hem aangeduide plaats.

Ieder voorwerp met een wetenschappelijke of een kunsthistorische waarde, ontdekt tijdens de sloopwerken, het graafwerk of de verdere uitvoering van de werken, is eigendom van de bouwheer, die zich het recht voorbehoudt de aannemer bijzondere voorschriften op te leggen tot vrijwaring en opruiming ervan. Waardevolle vondsten, d.w.z. alle vaste of losse elementen die te voorschijn komen bij de bouw of afbraakwerken worden onherroepelijk aan de opdrachtgever gemeld; zij worden automatisch eigendom van de bouwheer. De aannemer zal de vondsten onbeschadigd afleveren aan de bouwheer.

03.020 afbraak / ruwbouwelementen - algemeen

Omschrijving

De werken omvatten het slopen van alle in het bijzonder bestek omschreven ruwbouwelementen.

Overeenkomstig de aard van het werk zijn hierbij inbegrepen :

- **het aanbrengen van de nodige stellingen en/of ladders voor het bereiken van de gewenste plaatsen;**
- **het aanbrengen van de nodige beschermingen, met windvaste zeilen en dergelijke, tegen hemelwater volgens de voorschriften van T.B. 100;**
- **het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen aan de straatzijde volgens de geldende reglementeringen van de gemeente. Alle bijhorende kosten dienaangaande zijn ten laste van de aannemer;**
- **de nodige beveiligingen voor personen en het toezicht, alsook de afscherming voor onbevoegde personen;**
- **het aanwenden van de benodigde stellingen, beveiligingen, schoren en stutten van te behouden delen;**

- het herstellen van de losgekomen en afbrokkelende constructiedelen met gelijkwaardige materialen volgens de instructies, gegeven door de Architect;
- het wegnemen van de stellingen, ladders, schoren en stutten na akkoord van de Architect;
- het verwijderen van alle afvalmaterialen en puin naar officieel erkende stortplaatsen of recyclagecentra.

Uitvoering

De aannemer zorgt dat de niet te slopen gebouwelementen afdoende beschermd en niet beschadigd worden. Hiervoor worden de nodige stellingen, beveiligingen, schoren en ondersteuningen aangewend. Er wordt uiterst omzichtig tewerk gegaan. Beschadigingen aan te behouden constructiedelen worden door de aannemer en op zijn kosten in hun oorspronkelijke toestand hersteld.

03.030 afbraak / dakelementen - algemeen

Omschrijving

De sloopwerken van het dak omvatten alle in het bijzonder bestek omschreven dakelementen.

Meting

Overeenkomstig de specifieke aanduidingen in het bijzonder bestek en/of de samenvattende opmeting wordt de meting als volgt opgevat :

De dakbedekking met inbegrip van alle onderdelen die geen deel uitmaken van de dakconstructie

- meeteenheid : per m²
- meetcode : het dakvlak wordt doorgemeten over de doorbrekingen
- aard van de overeenkomst : Forfaitaire Hoeveelheid (FH)

Losse elementen (zoals : daklichtramen, dakkapellen, ...) : desgevallend afzonderlijk per stuk

Uitvoering

De dakelementen worden voorzichtig verwijderd, gedemonteerd en/of weggebroken met aangepaste middelen, er zorg voor dragend dat eender welke te behouden constructiedelen niet beschadigd worden.

Toepassing

De sloopwerken omvatten volgende dakelementen :

- De dakbedekking, desgevallend met inbegrip van de pannelatten, stoflatten en het onderdak
- De dakisolatie, uit te voeren tot het draagvlak met inbegrip van alle bijhorende vasthechtingsmiddelen.
- De afvoerbuizen van alle diameters met alle bijhorende bevestigingsmiddelen en aanverwante delen.
- De daklichtelementen met inbegrip van alle bijhorende vasthechtingsmiddelen.

03.040 afbraak / gevelementen - algemeen

03.050 afbraak / binnenaferkingen - algemeen

03.060 afbraak / binnenschrijnwerk - algemeen

Algemeen

Omschrijving :

Uitnemen en/of uitbreken van allerlei binnenschrijnwerk; binnenramen en -deuren met inbegrip van alle bijhorigheden zoals muurbekledingen, omlijstingen, bevestigingsmiddelen, ankerdoken, klossen, besotwerk, enz...

Indien de bekledingen en omlijstingen behouden blijven is zulks uitdrukkelijk vermeld in het artikel.

Inbegrepen :

- het herstellen van de door de aannemer beschadigde en te behouden constructiedelen.
- het vervoeren van het puin buiten het Werfterrein.

03.070 afbraak / bevloeringen – algemeen**03.080 afbraak / technieken fluïda - algemeen****03.090 afbraak / technieken elektro – algemeen****03.100 Wegnemen van vast meubilair - algemeen****Omschrijving**

Wegnemen van vast meubilair uit allerlei materialen, ongeacht het type, de afmetingen, de samenstelling en plaatsing.

Inbegrepen :

- het wegnemen van alle ophang- en bevestigingsmiddelen.
- het herstellen van de door de aannemer beschadigde te behouden constructiedelen.

03.110 Specifieke sloopwerken – algemeen**03.120 afbraak / buitenafwerkingen - Algemeen****03.200 containers - algemeen****Algemeen****Omschrijving :**

Het leveren, plaatsen en wegvoeren van de geschikte container voor het verwijderen van bouwafval e.d. door een erkende firma.

Inbegrepen :

- het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen voor bezoekers, personeel en toezicht.
- Het veilig stockeren van de materialen in de container en het zorgen voor een minimum aan hinder inzake stof, vuilnis en lawaai ten aanzien van de naburen, de openbare weg en de gebruikers ervan.
- het herstellen van beschadigingen aan te behouden constructiedelen.
- Het tijdig plaatsen van de nodige verkeersborden voor parkeerverbod of inname openbare weg en het aanbrengen van de eventueel verplichte signalisatie en verlichting;
- De firma die de containers levert dient tijdig in het bezit te zijn van alle nodige vergunningen, inzonderheid deze geëist door de gemeentelijke diensten en politiediensten waar de containers dienen te worden geplaatst.
- Alle taksen en ficsale zegels voor het plaatsen van de nodige verkeersborden en de inname van de openbare weg.
- Alle taksen en premies te betalen voor het ledigen van de container op een erkende stortplaats.
- het vervoeren van het puin buiten het Werfterrein.

05 WERKEN IN REGIE

05.10 Werken in regie - algemeen